

Římský kalendář

(jen pro zajímavost, není nutné znát k atestaci)

Roky:

(rok = *annus*, -ī, m.)

označují se **jmény konzulů**, nebo se odpočítávají od tradičního **data založení Říma**: 753 př. Kr. zkratka *a.U.c.* = *ab Urbe conditā* = ‚od založení Města‘ (tj. Říma)

a. 699 = *annō* (= ablativ času) 699 (míněno *a.U.c.*) = r. 699 po založení Říma (tj. 55 př. Kr.: odpočítává se od r. 754, protože Římané počítali inkuzivně – započítávali oba krajní roky)

Měsíce:

(měsíc = *mēnsis*, gen. *mēnsis*, m.)

(<i>mēnsis</i>) <i>lānuārius</i> , gen. <i>lānuāriī</i>	(,měsíc Jána, boha počátků‘)
(<i>mēnsis</i>) <i>Februārius</i> , -ī	(,měsíc očišťování‘)
(<i>mēnsis</i>) <i>Mārtius</i> , -ī	(,měsíc Marta, boha války‘)
(<i>mēnsis</i>) <i>Aprīlis</i> , -is	(nejasná etymologie)
(<i>mēnsis</i>) <i>Maius</i> , -ī	(,měsíc Maii, bohyně jara‘)
(<i>mēnsis</i>) <i>lūnius</i> , -ī	(,měsíc Júnóny, bohyně manželství, porodu...‘)
(<i>mēnsis</i>) <i>lūlius</i> , -ī	(původně se jmenoval <i>Quintīlis</i> , -is, tj. jednoduše ‚pátý‘, po smrti císaře Augusta pojmenován podle lulia Caesara)
(<i>mēnsis</i>) <i>Augustus</i> , -ī	(původně <i>Sextīlis</i> , -is = ‚šestý‘; po smrti císaře Augusta pojmenován na jeho počest)
(<i>mēnsis</i>) <i>September</i> , -bris	(,sedmý‘)
(<i>mēnsis</i>) <i>Octōber</i> , -bris	(,osmý‘)
(<i>mēnsis</i>) <i>November</i> , -bris	(,devátý‘)
(<i>mēnsis</i>) <i>December</i> , -bris	(,desátý‘)

Dny v týdnu:

(den = *diēs*, gen. *diēī*, m. i f.)

diēs Lūnae = pondělí, ‚den Měsíce‘ (*Lūna*, -ae, f.)

diēs Mārtis = úterý, ‚den Marta‘ (*Mārs*, *Mārtis*, m. = bůh války, řec. Árés)

diēs Mercuriī = středa, ‚den Merkura‘ (*Mercurius*, -ī, m. = bůh obchodníků a zlodějů, posel bohů, řec. Hermés)

diēs Iovis = čtvrtek, ‚den Jova‘ (*Iūpiter* [nebo *Iuppiter*], gen. *Iovis*, m. = nejvyšší bůh, bůh nebes a hromů, řec. Zeus)

diēs Veneris = pátek, ‚den Venuše‘ (*Venus*, gen. *Veneris*, f. = bohyně krásy a lásky, řec. Afrodité)

diēs Sātūrnī = sobota, ‚den Saturna‘ (*Sātūrnus*, -ī, m. = bůh zemědělství, sklizně a času, Jovův otec, řec. Kronos)

diēs Sōlis = neděle, ‚den Slunce‘ (*Sōl*, *Sōlis*, m.)

A nyní to nejsložitější:

Dny v měsíci:

Dny v měsíci se nepočítaly po řadě, ale odpočítávaly se zpátky od tří nejdůležitějších dnů:

Kalendae (zkr. *Kal.*) = Kalendy = 1. den v měsíci

Nōnae (zkr. *Non.*) = Nóny = 5. nebo 7. den v měsíci (7.: březen, květen, červenec, říjen)

Īdūs (zkr. *Id.*) = Ídy = 13. nebo 15. den v měsíci (15.: březen, květen, červenec, říjen)

Příklady:

15. března = *Īdibus Mārtiīs*, o březnových Ídách¹ (ablativ času)

14. března = *prīdiē Īdūs Mārtiās* (= ‚den před březnovými Ídami‘; akuzativ) = zkr. *prid. Id. Mart.*

13. března = *ante diem tertium Īdūs Mārtiās* (= ‚třetí den před březnovými Ídami‘ – počítá se inkluzivně, tj. oba dva krajní dny, tj. 15-14-13) = zkr. *a. d. III Īd. Mārt.*

20. března = *ante diem tertium et decimum Kalendās Aprīlēs* (= ‚třináctý den před dubnovými Kalendami‘ – opět inkluzivní počítání) = *a. d. XIII Kal. Apr.*

5. září = *Nōnīs Septembribus*

4. září = *prīdiē Nōnās Septembrēs*

3. září = *ante diem tertium Nōnās Septembrēs*

2. září = *ante diem quārtum Nōnās Septembrēs*

1. září = *Kalendīs Septembribus*

apod.

¹ Často i v moderní literatuře uváděný termín – den, kdy byl zavražděn Caesar.